

FILM ÉS IRODALOM PÁRBESZÉDE

2012/2013
II. félév
Simon Emőke

Tantárgyleírás: A szeminárium a film és irodalom dialógusát vizsgálja mint két médium időbe íródo és időt teremtő kölcsönhatását. Az ajánlott fogalmi kontextus elősegíti e folyamat többoldalúságának a feltárását és megkerdőjelezését. Egy adott téma bemutatásához ajánlott filmeket és olvasmányokat ki lehet egészíteni, illetve helyettesíteni lehet, amennyiben figyelemben van tartva a témakör. A szemináriumok célja tematikus beszélgetés kialakítása, melynek során a megadott szempontokat továbbgondolhatjuk.

Vizsgakövetelmények: A heti csoportmunkát egy félév végi szemináriumi dolgozattal kell kiegészíteni, amely valamelyik témakörhöz kapcsolódik és azt tárgyalja egy, a programban nem szereplő film elemzésével. A dolgozatot a megadott útmutatás alapján kell megírni, terjedelme min. 5 oldal (címlapot és bibliográfiát nem foglalja magában, 2,5 cm margókkal, 12 pt Times New Roman betűtípussal). A végleges értékelés 50% - át képezi a dolgozat, 50% - át pedig a témabemutató, illetve a beszélgetések során való aktív részvétel.

1.Bevezető szeminárium: téma ismertetése, szeminárium megszervezése

2. Alapfogalmak

A film és irodalom párbeszédének vizsgálatát meghatározó fogalmak feltérképezése:

- intermedialitás
- intertextualitás
- hűség
- transzformáció – *valamivé válás*
- Mászás – adaptáció – dialógus

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Pethő Ágnes: *A múzsák tükre*, Intermedialitás és allegória; A film idézetei, ProPrint, Csikszereda, 2003, 99-108 old.

Gilles Deleuze: *A Thousand Plateaus*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1987, 253-265 old.

Mary Orr: *Intertextuality, Debates and Contexts*, Polity Press, 2003, első fejezet.

Király Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 19-30 old, 147-150 old., 81-84 old.

Seymour Chatman: « What Novels Can Do That Films Can't (and vice versa). In *Film Theory and Criticism. Introductory Readings* (1999). Szerk. Leo Braudy és Marshall Cohen. New York, Oxford, Oxford University Press, 5. kiadás, 435- 451 old.

3-6 : Az adaptáció mint társadalmi jelenség – két történelmi idő találkozása

Hogyan tölti be az adaptáció a megadott időviszonyokon belül a *mnemotechnikai* funkciót?

A három szemináriumhoz kötelező olvasmányok:

Király Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 113-133 old.

R. Barton Palmer: „The Sociological Turn of Adaptation Studies, The Example of *Film Noir*”, Ed. By Robert Stam, Blackwell Publishing, Oxford, 2004.

Ajánlott szempontok:

- társadalmi kódrendszerbe íródo jelentések
- kollektiv emlékezet
- kultúrális örökség
- közösségépítő funkció
- intézményesedés

3. Jelen a múlttal I – az adaptáció mint nosztalgikus műfaj

FILM:

Andrew Davies, *Pride and Prejudice* (1995).
Roman Polanski *Oliver Twist* (2005)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Király Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 77-81 old, 133-137 old.

Christine Geraghty: Narrative and Characterization in Classic Adaptations, *David Copperfield, Oliver Twist, and Pride and Prejudice*, in *Now A Major Motion Picture*, Rowman and Littlefield Publishers, 2008.

4. Jelen a múlttal II – az adaptáció mint karneváli forma

FILM: Woody Allen, *Love and Death* (1975) / Aki Kaurismäki: *Hamlet Goes Business* (1982)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Király Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 87-102 old.

Linda Hutcheon: *A Theory of Parody*, Routledge, London, 1985, 30-50 old., 69-84 old.

5. Jelen a múlttal III - a posztmodern irónia

FILM: R. W. Fassbinder *Fontane-Effî Briest* (1974)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Kamilla Elliott: *Rethinking the Novel*, Cambridge University Press, 2003, 133–173 old.

Linda Hutcheon: Irony, Nostalgia, and the Postmodern

<http://www.library.utoronto.ca/utel/criticism/hutchinp.html>

6. Jelen a jövővel: kultuszépítő funkció

Tanulmányozzuk e szempontból az adaptáció és a média viszonyát.

FILM: *Trainspotting* (1996)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Király Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 113-116 old.

Karina M. Totah, „Trainspotting”, in *Bright Lights Film Journal*,
<http://brightlightsfilm.com/44/train.php>

<http://www.irvinewelsh.net/books/info/?t=Trainspotting>

7. Jelen, múlt, jövő - milyen mértékben beszélhetünk a megadott időviszonyok kohabitációjáról egy film esetén belül?

FILM:

Stephen Daldry: *The Hours* (2002)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Brian Henderson, „Tense, Mood and Voice in Film, *Film Quarterly*, Vol. 36, N°4, 1993, p. 4-17.

<http://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft5h4nb36j&chunk.id=d0e1182&toc.id=&brand=ucpress>

Meir Sternberg, „Telling Time, Chronology and Narrative Theory, *Poetics Today*, Vol. 11, n° 4, 1990, 901-940 old.

<http://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft5h4nb36j&chunk.id=d0e1182&toc.id=&brand=ucpress>

Simon Eszter: „A ritust mások vegzik el” Pálfi György, www.lato.ro

8. Az önreflexív adaptáció – avagy az adaptáció jelene

FILM:

Spike Jonze, *Adaptation* (2003).

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Király Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 106-108 old., 92-94 old.

Denis Harner: „*Adaptation, The Orchid Thief, and the Subversion of Hollywood Conventions*”, in *Beyond Adaptation*, Ed. By Phyllis Frus and Christy William, McFarland, North Carolina, 2010.

9-10. Az idő képe, a kép ideje I-II

Milyen jellegzetes időket szülnek a nemlineáris narratívák adaptációi?

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Gregory Currie: *Three Kinds of Temporality, Image and Mind*, Cambridge University Press, 1995, 92–96 old.

Bíró Yvette: *Időformák*, Osiris, Budapest, 2005, 7–26 old; 223–228 old.

Stóhr Lóránt: *From White Page to White Light*. In *Words and Images on the Screen*, Ed. Pethő Ágnes, Cambridge Scholars Publishing, 2008.

9. Párhuzamos idők megjelenítésének módjai

FILM:

Tarr Béla: *Sátántangó* (1994)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Kiraly Hajnal: *Kronotoposzok és képi sémák a Sátántangó – ban*. In *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 66-73 old.

Turnacker Katalin: „Intersections and Parallel Phenomena in the History of German Film and Literature” in *Words and Images on the Screen*, Ed. Pethő Ágnes, Cambridge Scholars Publishing, 2008.

10. A belső és a külső idő – avagy a nézőpont kérdése

Vizsgáljuk, hogy hogyan érvényesül e két idő egymásratevődése a következő két adaptációban.

FILMEK:

Chantal Akerman, *La captive* (2000)

Raoul Ruiz: *Le temps retrouvé* (1999)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Kiraly Hajnal: *Könyv és film között*, Koinónia, Kolozsvár, 2010, 56-59 old.

Christine Gerghy: *Now A Major Motion Picture*, „Art Cinema, Authorship, and the Impossible Novel”, Rowman and Littlefield Publishers, 2008.

Luke Gibbons: „Visualizing the Voice, Joyce, Cinema and the Politics of Vision”, in *A Companion to Literature and Film*, Ed. by Robert Stam, Blackwell Publishing, Oxford, 2004.

11. Az adaptációk dialógusa – az adaptáció találkozása az adaptációval

Hasonlítsuk össze e két adaptációt és vizsgáljuk az adaptációs eszközök közti különbségeket.

FILMEK:

Vincente Minelli: *Mme Bovary* (1949)

Claude Chabrol: *Mme Bovary* (1991)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Stóhr Lóránt: Cselekmény a filmben és az irodalomban, *Filmspirál* 17.1., 156-172.

Zsigmond Adél: A filmes adaptáció mint értelmezői művelet, www.lato.ro

Marie-Claire Ropars: *Écraniques, Le film du texte*, Presses Universitaires de Lille: 1990, p.33–55 (fordítás folyamatban).

Király Hajnal: A lehetetlen adaptáció nyomában, *Könyv és film között*.

12. Az avantgárd film és az irodalom

Az adaptáció mint ritmusjelenség – intermedialis olvasat.

FILM:

Stan Brakhage: *Visions in Meditation nr.1* (1989).

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Stan Brakhage: *Essential Brakhage*, Documentext, 2001.

Gilles Deleuze – Félix Guattari:

Rizóma <http://www.c3.hu/~exsymposion/HTML/fu/deleuze/foszoveg.html>

Tarnay László: Textuality Beyond Word the Word. In *Words and Images on the Screen*, Ed. Pethő Ágnes, Cambridge Scholars Publishing, 2008.

13. Az irodalom mint filmadaptáció

Válasszunk ki egy szöveget az alábbiakból és vizsgáljuk a filmhez mint médiumhoz való viszonyát a fentebb megadott kategóriák segítségével.

Bret Easton Ellis, *American Psycho* (1991)

John Dos Passos, *Manhattan Transfer* (1925)

James Joyce, *Ulysses* (1922)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Inna Drach: Montage Techniques in the Novel *Berlin Alexanderplatz* by A. Döblin and the Film *Berlin Alexanderplatz* (the Director – R. W. Fassbinder)

14. Szemináriumzáró beszélgetés, dolgozatok kiértékelése.